

Lausunto Itä-Suomen hallinto-oikeudelle oikaisuvaatimukseen annetusta päätöksestä 831/2022

Hallitus 02.06.2022 § 103
374/01.01.01.01/2021

Asian valmistelija va. johtava lakimies Sanni Nieminen, 040 6567478.

Itä-Suomen hallinto-oikeus pyytää Etelä-Savon sosiaali- ja terveyspalvelujen kuntayhtymän hallituksen lausuntoa Päivi Räsänen tekemän valituksen johdosta ja pyytää vastaamaan valittajan esittämiin vaatimuksiin ja niiden perusteluihin sekä lausumaan esitetystä selvityksestä. Hallinto-oikeuden diaarinumero asiassa on 831/2022.

Valituksen kohteena on Essoten hallituksen 3.3.2022 kokouksessaan tekemä päätös asiassa § 46. Hallituksen päätöksessä on ollut kysymys oikaisuvaatimuksesta lapsiperheiden sosiaalipalveluiden palvelupäällikön 21.1.2022 tekemään päätökseen 1§/2022 virkaan ottamisesta.

Räsänen vaatii valituksessaan hallituksen päätöksen sekä palvelupäällikön tekemän virkavalintaa koskevan päätöksen kumoamista. Räsänen vaatii myös, että hallinto-oikeus velvoittaa Essota korvaamaan valituksen laatimisesta aiheutuneina kuluina 2000 euroa sekä oikeudenkäyntikulut korkoineen.

Räsänen perustelee valitustaan muun muassa sillä, että hakuilmoitusta ei ole laadittu oikeudellisesti kestäväällä tavalla eikä hakuilmoituksessa ole mainittu valintakriteerien painotuksesta. Räsänen katsoo, että yhteistyötaitojen painotuksella on pyritty suosimaan toista hakijaa. Räsänen tuo valituksessa myös esille, että haastatteluun kutsutun virkaan valitun henkilön kelpoisuusvaatimuksista ei ole esitetty perusteluja. Räsänen myös ilmoittaa, että hänelle ei ole toimitettu pyynnöstä huolimatta valitun henkilön hakemusasiasiakirjoja. Räsänen mukaan valintaa virkaan ei ole voitu tehdä henkilökohtaisiin ominaisuuksiin perustuen. Mikäli virkavalinta tehtäisiin henkilökohtaisiin ominaisuuksiin perustuen, tulisi päätöksentekijän kokemukset yhteistyötaidoista todentaa. Räsänen katsoo, että asiassa on toimittu säännösten, lainsäädännön, oikeuskäytännön ja oikeuskirjallisuuden vastaisesti. Räsänen tuo ilmi, että hallituksen päätöksessä ei ole myöskään kumottu Räsänen esittämää syrjintäolettamaa.

Asiassa on annettu erillinen vastaus koskien valittajan esittämiä vaatimuksia ja niiden perusteluja. Lausunto asiaan muilta osin esitetään alla.

Viran hakuilmoituksessa on esitetty kelpoisuusvaatimuksena sosiaalihuollon ammattihenkilöstä annetun lain (817/2015) 3 § ja 7 §:n mukainen sosiaalityöntekijän kelpoisuus ja laillistus. Hakuilmoituksessa on myös kerrottu vaatimuksesta esittää vaadittava todistus terveydentilasta. Hakuilmoituksessa on kerrottu tehtävän edellyttävän 48 §:n rokotussuojaa sekä rikosrekisteriotteen esittämistä ennen työn aloittamista. Hakuilmoituksessa todettiin, että eduksi työssä luetaan lisäkoulutus ja työkokemus kriisi- ja väkivaltatyöstä.

Viran keskeisiksi tehtäviksi on hakuilmoituksessa kuvattu seuraavat:

- turvakodin asiakastyön johtaminen ja toteuttaminen
- turvakodin tiimin vastuuhenkilönä toimiminen

- asiakkaiden palvelutarpeen arvioinneista ja palvelusuunnitelmien tekemisestä vastaaminen yhdessä turvakodin ohjaajien ja asiakkaan verkoston kanssa.

Hakuilmoituksessa on edelleen kerrottu, että sosiaalityöntekijä työskentelee sekä itsenäisesti että työparina muiden ammattilaisten kanssa. Hakuilmoituksessa kerrotaan myös, että työ edellyttää moniammatillista työskentelyä asiakkaiden verkostojen kanssa.

Perustuslain 125 §:n 2 momentin mukaan yleiset nimitysperusteet julkisiin virkoihin ovat taito, kyky ja koeteltu kansalaiskunto. Lain esitöiden mukaan (HE 1/1998 vp.) mukaan yleisiä nimitysperusteita on tulkittava yhteydessä asianomaisen viran yleisiin ja erityisiin kelpoisuusehtoihin, joihin liittyen on otettava huomioon myös viran nimi ja tehtäväpiiri sekä virkaan kuuluvat konkreettiset työtehtävät. Virkavalinnan tehnyt viranhaltija on toiminut asiassa lain esitöiden edellyttämällä tavalla ja arvioinut hakuilmoituksessa esitetyjä seikkoja kokonaisarviona, ottaen huomioon myös työhön kuuluvat konkreettiset työtehtävät, jotka on kuvailtu hakuilmoituksessa.

Työtehtävistä, jotka on kuvailtu hakuilmoituksessa, yhtä lukuunottamatta kaikki sisältävät yhteistyötä eri sidosryhmien kanssa. Se, että yhteistyötaitojen vaatimus on huomioitu arvioinnissa perustuu siihen, että suurin osa hakuilmoituksessa esille tuoduista jokapäiväisistä työtehtävistä vaatii tosiallisesti ja konkreettisten työtehtävien kautta yhteistyötaitoja.

Viranomaisella on laaja harkintavalta valita virkaan kelpoisuusehdot täyttävistä hakijoista virkaan sopivin henkilö, kuitenkin ottaen huomioon syrjinnän kielto (Kuntalaki, 2015, Harjula ja Prättälä, s. 572). Päätöksen tekevä viranhaltija voi - ja hänen pitääkin - arvioida hakijoiden sopivuutta yleisten ja erityisen nimitysperusteiden sekä viran tehtävät huomioiden. Hakijalla ei ole ehdotonta oikeutta tulla valituksi virkaan pelkästään siksi, että hänellä on esimerkiksi pidempi työkokemus tai korkeampi koulutus kuin muilla hakijoilla (KHO 19.9.1997/2296). Kenelläkään ei ole myöskään subjektiivista oikeutta tulla valituksi työhön tai kutsutuksi haastatteluun (EOAK/498/4/05).

Oikeuskirjallisuudessa on katsottu, että valinnan kannalta usein ratkaisevia ovat hakijan henkilökohtaiset ominaisuudet. Henkilökohtaiset ominaisuudet, työn luonne ja henkilön sopivuus tehtävään painottuvat sitä enemmän, mitä väljemmät muodolliset kelpoisuusvaatimukset ovat ja mitä itsenäisemmästä tehtävästä on kysymys. Oikeuskirjallisuudessa on myös tuotu esille, että lopputuloksen kannalta ansioituneimman henkilön arviossa ratkaisevia voivat nimenomaan olla hakijan henkilökohtaiset ominaisuudet. Perustelua henkilökohtaisilla ominaisuuksilla ja tarkkojen yksityiskohtien tuominen voi osaltaan olla rajoittunutta salassapitosäännösten takia (Kuntalaki, 2015, Harjula ja Prättälä, s. 575-576).

Oikeuskäytännössä on katsottu, että virkavalinnan suorittava viranhaltija voi virkavalintaa tehdessään huomioida myös tietoja hakijoiden aikaisemmasta toiminnasta sekä hakijan aiemmassa toiminnassa osoittaman ansioituneisuuden tai sen puutteen (kts. esim. KHO:1991-A-31). Nyt käsiteltävässä asiassa virkavalinnan tehneellä viranhaltijalla on ollut kokemukseen perustuvaa tietoa valituksen tehneestä henkilöstä. Tämä tieto on - oikeuskäytännön mukaisesti - voitu ottaa huomioon hakijoiden sopivuutta virkaan arvioitaessa. Viranhaltijan on suoritettava arviota hakijoiden soveltuvuudesta tehtävään koko valintaprosessin ajan sen tiedon pohjalta, jota päätöksentekijällä on hakijoista.

Tehdyssä viranhaltijapäätöksessä todetaan, että virkaan valitulla on viranomaisen suorittaman kokonaisarvion perusteella parhaimmat edellytykset hoitaa menestyksellisesti virkaa. Viranhaltija ei olisi pystynyt valitsemaan henkilöä virkaan, jos tämä ei olisi täyttänyt yleisiä ja erityisiä kelpoisuusehtoja, jotka oli esitetty hakuilmoituksessa. Virkaan valittu henkilö on täyttänyt hakuilmoituksessa esitetyt yleiset ja erityiset kelpoisuusehdot. Valinnan tehnyt viranhaltija on myös arvioinut henkilön sopivuutta virkaan. Perustelut asiassa on esitetty tehdyssä viranhaltijapäätöksessä. Essoten rekrytointiyksiköstä on ilmoitettu Räsäselle, että hän voi tulla tutustumaan hakemusasiakirjoihin paikan päälle Essotelle. Räsäsen mukaan hän ei voi tulla paikan päälle.

Essoten hallitus toteaa, että tehtyä päätöstä on perusteltu sekä tehdyssä viranhaltijapäätöksessä että hallituksen oikaisuvaatimuksen johdosta tehdyssä päätöksessä. Perusteluissa on viitattu viranhaltijalla olevaan laajaan harkintavaltaan virapäätöstä tehdessä, ottaen huomioon syrjinnän kiello. Se, että Räsästä ei ole valittu virkaan tai kutsuttu haastatteluun, on perustunut viranhaltijan harkintavallan piirissä olevaan arvioon siitä, kuka virkaan hakeneista suorituisi nyt esillä olevasta virasta parhaiten. Viranhaltija on päätöstä tehdessään suorittanut kokonaisarviota ottaen huomioon perustuslain vaatimukset sekä lain esitöissä esitetyt arviointikriteerit, hakuilmoituksessa esitetyt tiedot virasta, sen vaatimuksista sekä tehtävistä sekä arvioinut hakijoiden sopivuutta tehtävään hänellä olleiden tietojen perusteella.

Lausunnon liitteenä lähetetään seuraavat asiakirjat:

- Vastaus valittajan vaatimuksiin sekä lausuma esitetystä selvityksestä
- Viranhakukuulutus (sisältäen maininnan viran kelpoisuusehdoista)
- Palvelupäällikön tekemä valintapäätös
- Oikaisuvaatimus
- Valittajalle välitetyt uudet muutoksenhakuohjeet
- Vastaus valittajan sähköpostitiedusteluun koskien toisen hakijan hakemusasiakirjoja
- Hakijaluettelo
- Hallinto-oikeuden pyytämät hakemusasiakirjat liitteineen

Kuntayhtymän johtaja:

Essoten hallitus antaa Itä-Suomen hallinto-oikeudelle lausunnon, vastauksen hakijan esittämiin vaatimuksiin sekä niiden perusteluihin sekä pyydetty liitteet. Hallitus toteaa, että näiden pohjalta esitetyn perusteella valitus ja valittajan kaikki vaatimukset asiassa tulee hylätä perusteettomina.

Päätös:

Hallitus hyväksyi päätösesityksen yksimielisesti.

Leea Oksiala poistui kokouksesta tämän asian aikana ennen päätöksentekoa klo 14.48.